

Цільовий облік витрат (таргет-костинг) базується на простій ідеї – якщо для успішного бізнесу продукцію необхідно реалізовувати за ціною, нижчою середньоринкової, то визначення собівартості потенційного продукту доцільно починати власне із визначення ціни збуту. Таким чином, традиційна послідовність ціноутворення ігнорується, все відбувається навпаки – спочатку встановлюється ринкова ціна, потім визначається бажана норма прибутку, врешті розраховується максимально допустимий обсяг собівартості:

$$\text{Ціна} - \text{Прибуток} = \text{Собівартість}$$

На думку Р. Ф. Бруханського та О. П. Скирпан основними перевагами таргет-костингу є відповідність вимогам стратегічного управління бізнесом, врахування зовнішніх факторів впливу на параметри виробничої діяльності підприємства. Згідно концепції таргет-костингу: 1) ринкова ціна трактується як «цільова ціна» (target price); 2) очікувана норма прибутку визнається «цільовим прибутком» (target profit); 3) собівартість продукту, розрахована за залишковим принципом, носить назву «цільова собівартість» (target cost) [2, с. 310].

Практика діяльності сучасних японських компаній свідчить, що у тандемі з таргет-костингом переважно застосовується інноваційна концепція кайдзен-костингу, ідейне зародження і практичне втілення якої відбулось у 80-х роках ХХ століття у Японії.

Література:

1. Бруханський Р. Ф. Побудова методики стратегічного управлінського обліку на підприємствах / Р. Ф. Бруханський // Бухгалтерський облік і аудит. – 2014. – № 9. – С. 27-36.
2. Бруханський Р. Ф. Бухгалтерський облік : навч. посіб. / Р. Ф. Бруханський, О. П. Скирпан. – Тернопіль : ТНЕУ, 2014. – 444 с.

Рафальська Іванна
студентка групи ОПЗзм-52

Тернопільський національний економічний університет

ЗАЛЕЖНІСТЬ УПРАВЛІНСЬКОГО ОБЛІКУ ВІД ПРИНЦИПІВ ПОБУДОВИ ПЛАНУ РАХУНКІВ

Основну масу вихідної інформації управлінський облік одержує з рахунків бухгалтерського обліку. Відповідно важливим методологічним аспектом

організації управлінського обліку є питання про його місце в системі рахунків бухгалтерського обліку. Міжнародна практика виділяє два основні підходи до побудови плану рахунків: 1) автономний; 2) інтегрований [2, с. 23].

Автономний підхід передбачає створення двох автономних систем рахунків відповідно до цілей фінансового та управлінського обліку. При цьому рахунки фінансового обліку не кореспондують з рахунками управлінського обліку. Зв'язок між ними здійснюється за допомогою парних контрольних рахунків одного й того ж найменування, що носять назву рахунків-екранів. Такий підхід застосовують близько 80 країн, у тому числі більшість країн-членів ЄС.

Інтегрований підхід до побудови плану рахунків полягає в тому, що рахунки фінансового й управлінського обліку кореспондують у межах єдиної системи рахунків бухгалтерського обліку. Даний підхід характерний для держав англосаксонської групи, в яких відсутнє державне регулювання обліку.

Існування двох підходів до побудови плану рахунків призвело до застосування трьох обліку витрат і доходів: 1) загальної; 2) інтегрованої; 3) змішаної.

Загальну систему використовують підприємства малого бізнесу сфери послуг, торгівлі, побутового обслуговування, промислового виробництва тощо без калькулювання собівартості продукції (в тому числі й в Україні). Вона ґрунтується на періодичному обліку запасів, роздільному обліку витрат за елементами (рахунки класу 8) та доходів за їх видами (рахунки класу 7), визначенням фінансового результату на спеціальному зведеному рахунку (рахунок 79 „Фінансові результати“).

Інтегровану систему обліку застосовують великі підприємства. При цій системі в єдиному плані рахунків передбачають рахунки обліку витрат („Виробництво“, „Загальновиробничі витрати“ тощо), які кореспондують з рахунками фінансового обліку і на яких ведеться аналітичний облік витрат в розрізі окремих їх груп, центрів виникнення, видів продукції і т.д. відповідно до потреб управління витратами, контролю, калькулювання собівартості, визначення рентабельності окремих видів продукції тощо. Цю систему застосовує і Україна.

Змішана (переплетена) система обліку передбачає окреме ведення рахунків фінансового та управлінського обліку, які не кореспондують між собою. При цьому на рахунках фінансового обліку відображають витрати за елементами, доходи за їх видами, розрахунки тощо, визначають загальний фінансовий результат. На рахунках управлінського обліку на підставі тих же документів ведуть облік запасів, витрат на виробництво та збут продукції (з необхідною аналітичною деталізацією), обчислюють собівартість продукції, визначають фінансо-

вий результат від реалізації продукції. Взаємозв'язок фінансового та управлінського обліку здійснюється через контрольні рахунки-екрани: „Контрольний рахунок управлінського обліку” та „Контрольний рахунок фінансового обліку”.

Таблиця 1

Порівняльна характеристика фінансового й управлінського обліку

Ознака порівняння	Фінансовий облік	Управлінський облік
Мета обліку	Узагальнення і подання облікової інформації для зовнішніх користувачів	Забезпечення внутрішніх користувачів інформацією для прийняття рішень
Ступінь регламентації	Регламентується законодавством України, П(С)БО	Залежить від рішення власників та адміністрації.
Обов'язковість ведення обліку	З дати реєстрації до факту ліквідації	За рішенням адміністрації підприємства
Вимірники в обліку	Єдиний грошовий вимірник	Різноманітні вимірники (в т.ч. якісні)
Націленість (прив'язка до часу)	Оцінка минулого (історичний, ретроспективний характер)	Паралельно з ретроспективним характером – очікуваний, прогнозний
Відкритість інформації	Відкрита (публічна) інформація	Комерційна таємниця
Користувачі інформації	Внутрішні та зовнішні	Управлінський персонал підприємства
Об'єкти обліку та звітності	Підприємство в цілому	Центри відповідальності, види діяльності
Періодичність звітності	Квартальна та річна (за формами та у строки, визначені нормативними актами)	Інтервал змінний (залежить від вимог керівництва: день, тиждень, декада, місяць)
Терміни подання звітності	Із запізненням на декілька тижнів, місяців	Оперативно після закінчення звітного періоду
Ступінь точності інформації	Точна інформація, приблизні оцінки відсутні	Багато приблизних оцінок і розрахунків (очікуваних)
Ступінь відповідальності за помилки	Згідно законодавства України	Зауваження або догана від керівника підприємства

Література:

1. Бруханський Р. Ф. Контролінг / Р. Ф. Бруханський. – Тернопіль: ТНЕУ, 2010. – 114 с.
2. Бруханський Р. Ф. Управлінський облік. Навчальний посібник / Р. Ф. Бруханський. – Тернопіль: ТНЕУ, 2012. – 223 с.